

Z farmy na stôl: Nastal čas vnímať, čo hovoria dáta

Všetci aktéri potravinového reťazca súhlasia s hlavnými zásadami stanovenými v stratégii Z farmy na stôl a sú si plne vedomí toho, že je potrebné neustále a zásadne zlepšovať udržateľnosť potravinových systémov. Niekoľko nedávno publikovaných štúdií o stratégii Z farmy na stôl však naznačuje, že súčasné ciele, ak by sa implementovali podľa návrhu, budú znamenať značné náklady pre poľnohospodárov v EÚ – ako aj životaschopnosť celého európskeho agropotravinárstva.

Čas na politické informovanie o stratégii Z farmy na stôl už uplynul. Teraz je načas analyzovať dáta, ktoré sú k dispozícii. V posledných mesiacoch sa niekoľko správ a štúdií pokúsilo posúdiť a zmerať dopady cieľov stanovených Európskou komisiou v stratégiách Z farmy na stôl a Stratégii v oblasti biodiverzity.

Štúdie, ktoré vypracovali americké ministerstvo poľnohospodárstva (USDA)^[1], Spoločné výskumné centrum EÚ (JRC)^[2], Univerzita v Kiel^[3], Wageningenská univerzita a výskumné centrum (WUR) a HFFA Research^[4], dospeli k záveru, že sa dá očakávať niekoľko významných dopadov, ktoré by tvorcovia politik v EÚ (a mimo nej) mali naliehavo zvážiť.

Napríklad:

- podľa štúdie JRC bude očakávaný pokles emisií skleníkových plynov z európskeho poľnohospodárstva v rozpätí 40 až 60% v dôsledku implementácie cieľov Z farmy na stôl viesť k presunu európskej poľnohospodárskej produkcie vrátane jej emisií do tretích krajín;
 - štúdia Kielskej univerzity uvádza, že Európa by sa mohla stať čistým dovozcom potravín, čo je v priamom rozpore so strategickou autonómiou, ktorú počas covidovej krízy propaguje Európska komisia;
 - štúdia USDA dospela k záveru, že ciele stanovené v stratégii Z farmy na stôl môžu viesť k tomu, že pribudne 22 miliónov ľudí vystavených potravinovej neistote.

Prečo Európa nepozerala na dáta?

Tieto štúdie, z ktorých každá používa inú metodológiu a majú rôzne zamerania a z nich vyplývajúce obmedzenia, sa navzájom dopĺňajú. Všetky dospeli k rovnakým záverom. **Poľnohospodárska výroba v EÚ sa bude v konkrétnych oblastiach a v prípade konkrétnych produktov drasticky znižovať.** Pokiaľ ide o kumulatívny vplyv cieľov, najnovšia štúdia WUR ukazuje priemerný pokles produkcie medzi 10-20% (30% pri určitých plodinách).

Pokiaľ ide o živočíšnu výrobu, štúdia z univerzity v Kieli poukazuje na 20%-né zníženie produkcie hovädzieho mäsa v EÚ a 17%-né zníženie produkcie bravčového mäsa. Ďalší dokument WUR (ktorý bude čoskoro uverejnený) potvrdzuje celkový pokles produkcie hovädzieho a bravčového mäsa a mliečnych výrobkov, čo povedie nielen k zvýšeniu cien pre spotrebiteľov v EÚ, ale bude mať aj diskutabilné dopady na príjmy chovateľov hospodárskych zvierat.

Dáta jasne poukazujú na vplyv na obchod, príjmy poľnohospodárov a v konečnom dôsledku na spotrebiteľské ceny. Zmena potravinového systému za týchto podmienok bude ťažšia a zavedenie spotrebných daní, ako navrhuje Európsky parlament, by mohlo spôsobiť jeho sociálnu nespravodlivosť.

Všetci aktéri agropotravinárskeho reťazca si uvedomujú environmentálne a klimatické výzvy, ktorým dnes čelíme. Všetci sme odhodlaní zohrať úlohu v zmiernovaní negatívnych dopadov zmeny klímy. Európska poľnohospodárska výroba patrí medzi najšetrnejšie k zdrojom a životnému prostrediu na svete. Napriek tomu sa európski výrobcovia domnievajú, že s inováciami a príslušnou podporou poľnohospodárskej politiky EÚ budú poľnohospodári aj naďalej vedieť pokračovať trende smerom k udržateľnejšej výrobe. Uznávame očakávania spoločnosti a tvorcov politik v oblasti výroby potravín. Avšak politické ciele, ktoré nie sú založené na dátach, budú mať na európske poľnohospodárstvo škodlivé dopady. Musíme vytvárať politiky orientované na riešenia založené na dátach, ktoré máme k dispozícii, pričom inovácie sú ich základným kameňom.

Aby sme mohli začať hovoriť o riešeniach, musíme spoločne porozumieť výzvam, s ktorými sa stretávame pri dosahovaní cieľov Z farmy na stôl. Toto spoločné chápanie by malo byť založené na komplexnom a kumulatívnom posúdení vplyvu stratégie, ktoré vypracuje Európska komisia. Najnovšia štúdia z Wageningenu s rôznymi scenármi jasne ukazuje, že posudzovanie dopadov cieľov Z farmy na stôl izolovane, ako si to Komisia odteraz zrejme predstavuje, poskytne iba čiastočný obraz o komplexnej realite, ktorej čelia poľnohospodári a potravinári.

Túžime rovnako ako Komisia ukončiť túto debatu o potrebe vypracovať kumulatívne posúdenie dopadu. Vyzývame na komplexné hodnotenie, pretože chceme pochopiť, kde môžu vzniknúť problémy, aby sme mohli prediskutovať potenciálne riešenia.

Európsky model produkcie potravín na čele so Spoločnou poľnohospodárskou politikou je jedným z najväčších úspechov Európskej únie. Nerozumieme zdanlivému pokusu brániť nášmu pokroku a ignorovať naše úspechy v čase, keď naši obchodní partneri už hovoria o vyplnení produkčných medzier, ktoré vzniknú v Európe.

Navyše, ak sa výroba v EÚ zníži, ako to očakávajú všetci vedci, ktorí hodnotili vplyv súčasných návrhov Komisie, výrazne sa zvýši dovoz poľnohospodárskych surovín do EÚ, čím sa EÚ stane závislou na dovoze, aby uživila svoje obyvateľstvo. To by pre európskych spotrebiteľov znamenalo niekoľko politických a potravinových rizík.

Je najvyšší čas, aby Európska komisia vypracovala komplexné posúdenie vplyvu. Termín na uskutočnenie cieľov stratégie Z farmy na stôl sa blíži. Pre poľnohospodársky sektor nie je osem rokov veľa. Naliehavo potrebujeme vidieť konkrétne návrhy a hlbšiu diskusiu o rozhodnutiach, ktoré sa majú robiť. To všetko však musí byť založené na lepších dátach.

Podpísané inštitúcie:

AnimalHealthEurope - Európska asociácia výrobcov veterinárnych liečiv

Agriculture and Progress - Európska platforma pre udržateľnú poľnohospodársku výrobu

AVEC - Európska asociácia spracovateľov hydiny a obchodu s hydinou

CEFS - Európska asociácia producentov cukru

CEJA - Európska rada mladých farmárov

CEMA - Európska asociácia výrobcov poľnohospodárskych strojov

CEPM - Európska konfederácia producentov kukurice

CEVI - Európska konfederácia nezávislých vinohradníkov

CIBE - Medzinárodná konfederácia európskych pestovateľov repy

Clitravi - Styčné centrum pre priemysel spracovania mäsa v Európskej únii

COCEREAL - Európske združenie pre obchod s obilninami, olejnatými semenami, strukovinami, olivovým olejom, olejmi a tukmi, krmivom pre zvieratá a agrododávkou

Copa-Cogeca - Združenie európskych poľnohospodárov a poľnohospodárskych družstiev

EDA - Európska mliekarenská asociácia

EFFAB - Európske fórum chovateľov hospodárskych zvierat

ELO - Európska organizácia vlastníkov pozemkov

ePURE - Európska asociácia producentov obnoviteľného etanolu

European Livestock Voice - Európska platforma pre potravinový reťazec chovu hospodárskych zvierat

Euroseeds - Európska asociácia sektora osív

FEFAC - Európska federácia výrobcov krmív

FEFANA - Európska asociácia špeciálnych kŕmnych zložiek a ich zmesí

Fertilizers Europe - Európska asociácia priemyselných hnojív

Euro Foie Gras - Európska federácia foie gras

IBC - Medzinárodná konfederácia mäsiarov

UECBV - Európsky odborový zväz pre hospodárske zvieratá a mäso

Koalícia poľnohospodársko-potravinového reťazca - Spoločná iniciatíva európskeho agropotravinového reťazca

CropLife Europe - európsky priemysel ochrany rastlín

EBB - Európska rada pre bionaftu

[1] <https://www.fas.usda.gov/newsroom/economic-and-food-security-impacts-eu-farm-fork-strategy>

[2] <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC121368>

[3] https://grain-club.de/fileadmin/user_upload/Dokumente/Farm_to_fork_Studie_Executive_Summary_EN.pdf

[4] <https://hffa-research.com/wp-content/uploads/2021/05/HFFA-Research-The-socio-economic-and-environmental-values-of-plant-breeding-in-the-EU.pdf>